

AKLÎ VE NAKLÎ DELİLLERLE

NÜBÜVVET

A'lâmu'n-Nübüvve

MÂVERDÎ

Çeviri: Mustafa Köseoğlu



alBaraka
Yayınları

MÂVERDÎ

Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed el-Mâverdi, 364/974'te Basra'da doğdu. Babası gül suyu (mâü'l-verd) işiyle uğraştığı için Mâverdi lakabıyla tanındı. İlk eğitimini Basra'da aldıktan sonra Bağdat'a gitti ve şehrin önde gelen âlimlerinin derslerine katıldı. Uzun yıllar boyunca kadılık ve müderrislik vazifelerini yürüttü. Abbâsî yönetimiyle yakın ilişkiler kurarak muhtelif kademelerde devlet hizmetlerinde bulundu. Halife Kâim-Biemrillâh tarafından Büveyhî emirlerine ve Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'e gönderilen diplomatik heyetlerde görevlendirildi. İlmî derinliğini idari ve siyasi tecrübeyle mezceden Mâverdi, yazdığı eserlerle fıkıh, usûl, tefsir, siyaset ve ahlâk sahaslarına önemli katkılar sundu. *el-Ahkâmü's-Sultâniyye*, *Edebü'd-Dünyâ ve'd-Dîn*, *el-Hâvi'l-Kebîr*, *en-Nüket ve'l-Uyûn* öne çıkan eserlerinden bazılarıdır. 450/1058 yılında Bağdat'ta vefat etti ve Bâbüharb kabristanına defnedildi.

MUSTAFA KÖSEOĞLU

1978'de Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde doğdu. Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinde "Ebû Hayyân'ın *el-Bahrü'l-Muhît* Adlı Eserinin Beyân İlmi Açısından Tahlili" başlıklı teziyle yüksek lisans, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde "Din İşleri Yüksek Kurulu: Fetva Usûlü ve Fetvada Değişim" başlıklı teziyle doktora eğitimini tamamladı. Çalışmalarını İslam hukuku, mezhepler tarihi ve İslam ekonomisi alanlarında yoğunlaştıran Köseoğlu, uzun yıllardır klasik medrese müfredatına dayalı dersler okutmaktadır. *Nûru'l-İzâh*, *Şerhu'l-Fıkhi'l-Ekber*, *Dav'u'l-Meâlî* ve *Şerhu Akîdeti't-Tahâvî* gibi metninlerin ilmî neşrini yürütmüş ve Zernüci'nin *Ta'limü'l-Müteallim* adlı kitabını Türkçeye çevirmiştir.

İçindekiler

Çevirenin Takdimi	9
Mâverdi	9
İlmî Şahsiyeti.....	11
Öğrencileri.....	11
Eserleri	11
A'lâmu'n-Nübüvve (Delâilu'n-Nübüvve).....	14
Mukaddime.....	17
1. Delillerin Mukaddimesi	21
Zorunlu Bilgi.....	21
Kazanılmış Bilgi.....	22
Zaruret ve Delil Arasındaki Ayrım	23
Aklın Verdiği Hükümler.....	24
Sem'in Hükümleri	25
2. Ma'bûd Olan Allah'ı Bilmek.....	27
Birinci Esas: Âlemin Hâdis Oluşu	28
İkinci Esas: Âlemin Kadîm Bir Yaratıcısının Bulunması	29
Üçüncü Esas: Allah Birdir, Ortağı ve Benzeri Yoktur.....	30
3. Teklifin Sıhhati	37
Teklifin Tanımı.....	37

Teklifin Şer'an Vacip Oluşu	38
Şer'î Yükümlülükler	39
Emirle İlgili Meseleler	40
4. Nübüvvetlerin İspatı.....	43
Peygamberlerin Vazifesi	43
Nübüvveti İnkâr Edenler	44
Nübüvveti İnkâr Edenlerin Delillerinin Geçersizliği.....	45
Nübüvvetin İspatı	48
Peygamberliğin İspatı	51
Peygamberlerin Delilleri.....	52
Mucizeler ve Nübüvvet	56
İdrak ve Müşâhede	56
Vahyin Türleri ve Mertebeleri	58
Tebliğ'in Şartları	62
Tebliğ Üslûbu	63
Nebî ve Resûl.....	65
Tebliğ'in Vacipliği	66
5. Âlemin Süresi ve Resûllerin Sayısı.....	69
Hz. Âdem'in Yaratılışı	73
Hz. Âdem ve Evlatları	77
Hz. İdris ile Hz. İsa Arası.....	80
Dünyanın Ömrü ve Kıyametin Kopması	83
Hz. Musa ile Hz. İsa Arasındaki Peygamberler	86
6. Hz. Muhammed'in (sav) Nübüvvetinin İspatı	91
7. Kur'an'ın İçerdiği İcaz Türleri.....	97
İcazın Yönleri	98
8. Hz. Peygamber'in (sav) İlâhî Korunmuşluk Mucizesi.....	127
9. Hz. Peygamber'in (sav) Fiilî Mucizeleri.....	141
10. Hz. Peygamber'in (sav) Sözlü Mucizeleri	153

Haberlerin Kısımları	155
Sözlü Mucizeler.....	159
11. Hz. Peygamber'in (sav) Dualarının Kabulüyle	
Üstün Kılınması.....	177
12. Hz. Peygamber'in (sav) Gâipten Haber Vermesi	189
13. Hz. Peygamber'in (sav) Hayvanlar Üzerinden	
Tahakkuk Eden Mucizeleri.....	195
14. Hz. Peygamber'in (sav) Ağaç ve Cansız Varlıklar Üzerinden	
Tahakkuk Eden Mucizeleri.....	201
15. Önceki Nebilerin Hz. Peygamber'in Nübüvvetini	
Müjdelemeleri.....	209
Tevrat'ta Haber Verilen Müjdeler	209
Diğer Peygamberlerin Verdiği Müjdeler	
(Beşair [Müjdeler] Babından Bir Fasil):	211
Buhtunnasr'ın (Nebukadnezar) Rüyasındaki Müjdeler	218
Berhiyâ Oğlu Eremyâ'nın (Yeremya) Müjdeleri	220
Zebur'da Haber Verilen Müjdeler.....	221
İncil'de Haber Verilen Müjdeler.....	222
Nübüvvet ile Savaş İlişkisi	223
16. Cinlerin Hz. Peygamber'in (sav) Nübüvvetini	
Dile Getirmesi	227
Cinler'in Hz. Peygamber'e (sav) İman Etmeleri	229
Cinlerin Hz. Peygamber'in (sav) Nübüvvetini	
Haber Vermeleri	233
17. Aklın Sunduğu İlhamla Beliren Nübüvvet İşaretleri	241
18. Hz. Peygamber'in (sav) Nesebi ve Pak Doğumu.....	259
Kusay'ın Hâkimiyeti ve Kureyş'in Öne Çıkışı.....	264
Kureyş İsminin Kökeni	266
Mekke ve Bekke	268

Kusay Sonrası Dönem.....	268
Abdulmuttalib'in Adağı	273
Resûlullah'ın (sav) Nezih Doğumu	279
19. Hz. Peygamber'in (sav) Doğumunda Görülen Alametler	
ve Bereketinin Zuhûru.....	285
Fil Vakası	285
Fil Vakası'nın Resûlullah'a (sav) İşareti.....	288
Resûlullah'ın (sav) Doğumu	291
Hz. Peygamber'in (sav) Çocukluğu	292
Hz. Peygamber'in (sav) Gençliği	294
Hz. Peygamber'in (sav) Gençlik Yılları.....	295
20. Hz. Peygamber'in (sav) Üstün Ahlakı ve Kâmil Faziletleri..	299
I. Hz. Peygamber'in (sav) Yaratılışındaki Kemâli.....	300
II. Hz. Peygamber'in (sav) Ahlakındaki Kemâli.....	301
III. Hz. Peygamber'in (sav) Sözlerindeki Faziletler	309
IV. Hz. Peygamber'in (sav) Amellerindeki Faziletler.....	316
21. Hz. Peygamber'in (sav) Bi'setinin Başlangıcı	
ve Nübüvvetinin İstikrar Buluşu.....	325
Vahyin Başlangıcı	327
Hz. Peygamber'in (sav) İçinden Geçtiği Hâller	328
Hz. Peygamber'in (sav) Şeriatı.....	337
Kaynakça	341
Dizin	345

Çevirenin Takdimi

Hamd, varlığıyla var eden, kullarına doğru yolu göstermek için peygamberler gönderen, onlara kitap ve hikmeti öğreten âlemlerin Rabbi Allah’a mahsustur. Salat ve selam, nübüvvet zincirinin son halkası, risalet nûrunun tamamlayıcısı, âlemlere rahmet olarak gönderilen Efendimiz Muhammed Mustafa’ya (sav), O’nun âline, ashabına ve kıyamete kadar yolunu izleyen müminlerin üzerine olsun

Mâverdî

Asıl adı Ebû’l-Hasen Ali b. Muhammed b. Habîb el-Basrî el-Mâverdî olan büyük İslam âlimi 364/974 yılında Basra’da dünyaya geldi. Babası gül suyu (mâu’l-verd) ticaretiyle meşgul olduğu için “Mâverdî” lakabıyla tanındı. Çocukluğundan itibaren ilme yöneldi; özellikle fıkıh sahasında erken yaşta kabiliyetini gösterdi. İlk tahsilini memleketinde yaptıktan sonra Mu’tezilî âlim Abdulvâhid b. Hüseyin es-Saymerî’den ders aldı. Daha sonra ilim hayatını derinleştirmek için Bağdat’a gitti ve burada Şâfiî fıkhnın önde gelen isimlerinden Ebû Hâmid el-İsferâyîni ile Abdullah el-Bâfi gibi âlimlerden istifade etti. Ayrıca Hanefî fakihî Kudûrî’den de ders alarak farklı mezheplerin görüşlerini yakından öğrenme fırsatı buldu. Hadis sahasında Ebû Ali el-Cebelî ve diğer muhad-dislerden rivayet dinledi.

İlim yolculuklarının ardından Basra, Nîşâbur ve çevresinde kadılık görevinde bulundu. Sonra Bağdat'a döndü ve burada hem tedris hem de telif faaliyetlerine ağırlık verdi. Basra Camii'nde halka dersler verdi; fıkıh, usûl, tefsir ve ahlak konularında talebe yetiştirdi. Hatîb el-Bağdâdî ve Ebû'l-Fazl İbn Hayrûn gibi önemli isimler ondan rivayet edenler arasındadır.

Mâverdî sadece bir fakih değil, aynı zamanda siyasi hayatın içinde yer almış bir devlet adamıydı. Abbasî Halifesi Kâim-Biemrillâh tarafından çeşitli diplomatik görevlerde kullanıldı. Büveyhî emîri Ebû Kâlicâr ve Celâlüddevle ile Selçuklu Sultanı Tuğrul Bey'e gönderilen heyetlerde halifelik adına temsilcilik yaptı. Diplomasi tecrübeleri sayesinde hem Büveyhîler hem Selçuklular hem de Abbasîler nezdinde saygın bir konuma ulaştı. Elçi olarak bulunduğu zamanlarda hükümdarların hatalı gördüğü taleplerini çekinmeden eleştirdi. Örneğin Ebû Kâlicâr'ın "sultân-ı a'zam" ve "mâlikü'l-ümem" unvanlarını almak istemesine karşı çıkarak bunun hilafet makamına ait olduğunu ifade etti. Bu tavır, onun siyasi cesaretini ve dinî hassasiyetini ortaya koyar.

Abbasî halifeleri döneminde "akdu'l-kudât" (başkadı) unvanını alan ilk kişi oldu. Ancak daha sonraki yıllarda siyasetten uzaklaşıp tamamen ilme yöneldi. Bu dönemde çok sayıda eser kaleme aldı. İlmi kişiliği kadar ahlakı ile de temayüz eden Mâverdî; vakar, hilim, hayâ, tevazu ve ihlâs sahibi bir zat olarak tanındı. Hadisçilerin güvenilir kabul ettiği, Zehebî ve İbn Hacer'in sadûk olarak nitelendirdiği bir râvî idi.

Bazı âlimler onun Mu'tezile'ye meyilli görüşler ileri sürdüğünü iddia ettilerse de eserleri dikkatle incelendiğinde onun Ehl-i sünnet çizgisinde olduğu, ancak meseleleri aklî muhakeme ile ele almaktan çekinmediği görülür. Özellikle kelâm, fıkıh usûlü ve ahlak alanındaki görüşleri bu dengeyi yansıtır.

30 Rebülevvel 450 (27 Mayıs 1058) tarihinde Bağdat'ta vefat etti ve Bâbüharb kabristanına defnedildi. Onun ölümü, hem fıkıh hem de siyaset teorisi sahasında büyük bir boşluk bırakmıştır.